

Oma itse tärkeimpänä työvälineenä

**Henkilökuvassa:
Tuija Eskelinen
Keravan vankilan WOP-projekti**

Millaista on olla töissä vankilassa,
kysyi äitini.
Vankila on kylmä työpaikka,
vastasin.
Ikkunoista vetää ja kiviseinät
varastoivat kosteutta.
Kylmässä työs kentely vie paljon energiaa,
tiesi äitini, monen sukupolven Lapin kasvatti.
Ehkä siksi,
illalla kotisohvalla,
lämpimän huovan sisällä,
tuntuu joskus niin tyhjältä ja kylmältä.

Tuija Eskelinen

Elämä on opiskelua - ja mielekästä työtä

Sosiaalialalle tulin melko sattumanvaraisesti, yo-kirjoitusten jälkeen tikka osui Ouluun, minne menin lukemaan kasvatustieteitä. Sillä polulla olen edelleen, mielikuvitusmatkoina kuitenkin joskus ajattelen, minkälainen olisin ihmisenä, jos olisin valinnut aivan muunlaisen alan? Oulun jälkeen olen ollut sosiaalialalla pian 20 vuotta eri sektoreilla; lastensuojelua, nuorisotyötä, pisimmän aikaa kuitenkin opettaen kasvatustieteellisiä ja psykologisia aineita. Opettajana tuli tunne, että minä täällä vain puhun ja todellinen elämä on muualla. Kun oppilaille alettiin luoda työelämäprojekteja, siitä tuli kipinä, että jos nyt en lähde käytännön työhön niin en sitten milloinkaan. Siitä ponkaisin projektiin, joka liittyi moniongelmaisten, asunnottomien nuorten kuntoutuksen poluttamiseen. Olin myös päihdetyössä sosiaaliterapeutin hommissa. Matkan varrella huomasin, että tarvitsen enemmän välineitä työhöni ja aloin työn ohessa opiskella lisää. Valmistuin 2006 kognitiivisen käyttäytymisterapian ylemmän erityistason psykoterapeutiksi, mikä on antanut työskentelyyni lisää syvyyttä.

Tämä työ on todella sellaista, mikä kiinnostaa. Opettajantyön jälkeen päätin antaa itselleni luvan tehdä mielekästä, antavaa työtä. Niin on ollutkin, ja olen nähnyt sosiaalialan kenttää monesta kulmasta. Jossakin muodossa varmasti edelleen pysyn näissä asiakkaissa, päihde- ja mielenterveysongelmien kanssa työskennellen, tavalla tai toisella.

WOP - It works if you work it out

Vapauteen suuntaava ESR-rahoitteinen WOP-projekti jatkaa työtään Keravan vankilassa 2007

Yhteistyössä vangin ja verkostotahojen kanssa rakennetaan vangin kokonaisvaltaiseen elämäntilanteeseen pohjautuva yksilöllinen ja realistinen tulevaisuudensuunnitelma. Suunnitelman toteuttaminen aloitetaan jo rangaistusaikana ja sen toteumista tuetaan myös vapautumisen jälkeen.

Projektin tarkoituksena on hakea ratkaisuja nuorten vankien syrjäytymisuhkaan ja puutteellisiin elämäntaitoihin suunnitelmallisella, tavoitteellisella ja pitkäkestoisella työskentelyllä. Projekti on tarkoitettu 17 - 29 -vuotiaalle

Onhan selvää, että tämäntyyppinen työ on psyykkisesti kuormittavaa. Sanotaan, ettei saisi mennä liian lähelle asiakasta, mutta 20 työvuoden jälkeen olen sitä mieltä, että ei se ihan niin onnistu. Ammatillisuutta on, että osaa mennä tarpeeksi lähelle ja osaa ottaa myös etäisyyttä. Tässä työssä on paljon tunnettyöskentelyä, on osattava uudistaa omia tunteitaan, muuten palaa loppuun. Kauheinta olisi kyynistyminen, tulla kielteiseksi ja nähdä hyvin rajoitetusti. Olenkin käsenyt huomauttaa, jos minussa alkaa näkyä sellaisia merkkejä. *Asiakastyö*

itsessään on voimaannuttavaa,

on etuoikeus kulkea toisen

ihmisen rinnalla hetken aikaa

ja olla hetki osa asiakkaan

elämää.

Tiimityö projektissamme on myös tärkeää, seisomme yhteisten päätöstemme takana, ei tarvitse olla yksin. Lisäksi olenkin tavallaan kahdessa työyhteisössä - olen aika onnellisessa asemassa täällä Kritsin ammattilaisten keskellä.

WOP-projekti Kritsin vuokralaisena

Kun Keravan vankilassa suunniteltiin WOP-projektia, pidettiin jo ennen minun tyyppiseni työntekijän hakemista Kritsin kanssa yhteistyökokousta. Siellä tuli esiin, että tulevan projektityöntekijän työhuone voisi sijaita täällä Kritsin toimitiloissa. Yhteistyö lähti siitä, että 1.5.2004 minulle osoitettiin tyhjä huone käytävän perällä, johon sain laittaa kannettavan tietokoneeni ikkunalaudalle. Aiemmin olin ollut vankilatyössä, mutta en enää halunnut pelkästään sellaista. Uusi, innovatiivinen ajatus vankilan ja siviilin välillä tehtävästä työstä kiinnosti, etenkin kun tiesin nuorten rikoksenteijöiden huikean paluuprosentin. Työhuone Vaasanaukion vieressä on ihan hyvällä paikalla, elämä kulkee kaikessa kirjavuudessaan ohi; asiakkaille voi tosin olla joskus vaikeaa kulkea näillä kulmilla. Siinä on haastetta - monella tavoin.

Krits tekee kullannarvoista työtä kriminaalitaustaisten kanssa, esim. asuttamispolut ovat oman työni kannalta tärkeimpiä. Vapautuvien vankien moninaisten vaikeuksien tekeminen tietoiseksi, kissan nostaminen pöydälle on upea juttu. Ajatellen uutta vankeuslakia, suunnatkoon Krits edelleen työtä suunnitelmalliseen vankeuteen, vapautumiseen ja elämään. Toivottavasti satsataan edelleen nuoriin, naisiin ja vapauttamisvaiheeseen, joka voi olla järkyttävä - sen on ymmärtänyt seurattuaan asiaa vuosien aikana. Koko maailma mullistuu niiden päivien aikana. Asiakkaalle yksinäisyys ja sen sietäminen on aikamoinen juttu, ja kysymys ei ole vain sen hetken yksinäisyydestä.

Kun liikun kahden maailman välillä, korostuu huoli vankeinhoidon organisaatiomuutoksen vaikutuksesta kukkaronnyöreihiin. Kun on nähnyt, miten tärkeää vapautumisvaiheeseen satsaaminen on, toivon, että sitä edelleen kehitetään vankeinhoidossa. *Jatkukoon*

vankeinhoidossakin satsaaminen

vapautumisvaiheeseen!

Erityisesti nuoriin. Rikos- ja päihdepainotteinen minäkuva ja identiteetti on silloin vielä helpommin muutettavissa. Nuoret ovat otollinen työn kohde, ja inhimillisesti ajatellen heillä on vielä aikaa luoda itselleen pitkä, tyydyttävä elämä. Nyt vankeinhoidon muutoksen jälkeen nuoria vankeja on kaikilla alueilla, muuallakin kuin Keravalla. Vankeinhoidossakin on paljon uusia haasteita.

Onnistumiset ja epäonnistumiset

Työ on omalla tavallaan yksinäistäkin, mutta siinä auttaa työn kaksisuuntaisuus; se, mitä asiakas antaa. Sehän on

Uudeltamaalta kotoisin oleville miesvangeille.

Projektiin osallistuvat vangit asuvat kahdella muusta vankilasta eriytetyillä päihteettömillä osastoilla. Projektissa keskitytään kokonaisvaltaiseen kuntoutumiseen, toimintakyvyn vahvistamiseen ja pitkäjänteiseen työskentelyyn. Näille kuusipaikkaisille osastoille voi hakeutua kaikista Suomen vankiloista. Projektiin osallistuvien kanssa suunnitellaan erityisesti vapautumisen jälkeistä aikaa yhteistyössä osastolla toimivien työntekijöiden ja verkostotahojen kanssa. Projektin erityispiirteenä ovat kaksi työntekijää, jotka jatkavat työskentelyä vapautumisen jälkeen.

WOP -projektiin on palkattu kaksi työntekijää, jotka aloittavat työskentelyn asiakkaan kanssa jo vankeusaikana ja jatkavat työtä asiakkaan vapautumisen jälkeen. Työskentelyllä jatketaan jo vankilassa aloitettua kokonaisvaltaisen kuntoutumisen tukemista ja toimintakyvyn vahvistamista.

Vankilasta vapautumisen jälkeen tehtävän työn tavoitteena on asiakkaan sitoutumisen lisääminen yhteiskuntaan ja yhteiskunnallisen osallisuuden lisääminen. Työn tavoitteena on tukea asiakasta löytämään uutta elämänsisältöä ja vahvistaa kokemusta mielekkästä elämästä.

vuorovaikutusta, asiakassuhteet ovat myös aitoja ihmissuhteita. Vähän sellaista tämä on, että työ kulkee mukana monella tavoin - minua voisi kutsua elämäntapatyöntekijäksi. Joillekin tällainen tapa tehdä työtä toimii, toisille taas ei. Kehittämiprojektissa kun luodaan uutta ja innovatiivista, on mielestäni oltavakin joustava. Projektissa on hienoa, että on selkeä alku ja loppu ja siinä välillä tehdään täysillä töitä. Toki aikaa jää muuhunkin: Olen aina ollut intohimoinen opiskelija, nyt olen taas hakemassa lisää eväitä, käyttäytymisanalyysikoulutuksessa. Ehdottomasti opiskelu on jaksamisen väline, missä pääsee muille ulottuvuuksille - objektiivisemmin tarkastelemaan itseään ja työtään. Rakkaita asioita ovat pieni koira ja vähän isompi mies, liikunta myös ja lisäksi piirrän ja kirjoitan runoja. Työstäni syntyy runoutta, kirjoittaminen on yksi tapa eheyttää itseään.

Olen oppinut iloitsemaan pienistäkin hyvistä asioista. Pitää muistaa asiakkaan lähtökohdat: tavoitteiden ei pidä olla utopistisella tasolla. Jostakusta voi näyttää, että asiakas ei ole mennyt ollenkaan eteenpäin, mutta lähtökohdasta katsellen muutoksia kuitenkin on tapahtunut. Onnistumiset kantavat eteenpäin vankiloissakin, missä ennen on nähty vain vankilaan palaavat asiakkaat. Nyt tuon viestiä siitä, miten asiakkailta menee. Toki on vastoinkäymisiä ja sudenkuoppia, joihin törmätään. Yleensä niistä selvittää, nousee ja lähdetään eteenpäin, kuten asiakkaille on tapahtunut.

Toivottomia tapauksia mielestäni ei ole, en ole tavannut. Uskon kaikkien ihmisten kykyyn muuttua ja eheytyä, mutta koska se tapahtuu - ehkä ei ensimmäisellä vankilakerroksella, ei kolmannella, mutta mahdollisuus on aina olemassa.

Vankilan ja siviilin välillä näköalapaikka asenteisiin

Vankilassa nähdään usein epäonnistumisia. Vankilassa mietitään vedätystä, täällä siviilissä ei ole syytä eikä minun tarvitse yleensääkään sitä miettiä. Kaikki tarinat palvelevat sitä ihmistä, kaikissa tarinoissa on palanen asiakasta kuitenkin. Helpottavaa kun ei tarvitse ajatella, huijataanko minua. Eikä huijaamisestani olisi kenellekään edes hyötyä.

Ammatillisesti näen myös retkahdukset, sovittujen juttujen raukeamiset ja muut poikkeamat suunnitelmista juuri olemisena asiakkaan ongelmien ytimessä. Näissä tilanteissa ei mielestäni olisi kovin ammatillista jos sanoisin että antaa olla sitten, kun et pitänyt sopimuksista kiinni, tai jos loukkaantuisin, että miksi menit minulle tämän tekemään. Ajatus siitä, että asiakas olisi ikään kuin minulle työstäni jotain velkaa, on harhaanjohtava ja loppuun kuluttava *Tämä on minun työtäni ja saan tästä jo palkkaa, olen itse tärkein työvälineeni - minä, auto ja puhelin*

Myös vapautuvan vangin omat asenteet on hyvä nähdä. Ei ole helppo olla vapautuva vanki. Siellä vaanii taustalla, että mikäs minä olen, kun olen ollut vankilassakin. Voimaannuttamista, itsearvostuksen löytämistä tarvitaan, on oikeus tulla kohdelluksi hyvin.

Minäkö roistona?

Jokin valkokaulusrikollinen ehkä. Niin kuin asiakkaillekin sanon - he kun ovat olleet rikollisella uralla - voiko luonteenpiirteitä ja lahjoja käyttää johonkin muuhun? Lahjoja voi käyttää niin hyvään kuin pahaankin, tai niin pahaan kuin hyväänkin, jos niin ajatellaan. Minulla on vahvuutena tulla toimeen ihmisten kanssa, ehkä soveltuisin johonkin petostouhuihin sitten.

